

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam.

107. szám.

Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy óra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy óra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Péntek, október 4.

Kitört a háború

A Balkánon és veszedelme most már teljes komolysággal fenyeget bennünket.

Megbízható jelentéseink mozgósítási híreket hoznak, melyekről most már feltétlenül bizonyos, hogy fedik a valóságot.

Az európai nagyhatalmaknak nem volt elég erejük arra, hogy a balkáni lőporos-hordót megóvják a retobbanástól.

Hogy aztán mit jelent ez a balkán-háború a monarchiára, azt legteljebbet jósolgatni lehet, de biztosan előrelátni nem.

Egész erőnkkel sikra kell szállunk már a területi integritás megővése céljából is. Holott pedig itt meg nem állhatunk, mert hiszen összesített kézzel csak nem nézhetjük, hogyan osztják fel a nagyhatalmak a Balkánon való befolyást maguk között. Nem is szólva arról, hogy Törökországnak esetleg végnapját jelentheti egy ilyen balkán-háború s ez esetben a monarchiának is meg kell kapnia a maga osztályrészét. Ez az osztályrész pedig nem is olyan kicsinylendő. Hiszen századokon keresztül a mi hivatásunk volt Nyugat-Európa kulturáját a keleti kultúrálansággal szemben védeni. Mi tartottuk a hitünket a Balkán felé és nyomtuk vissza az onnan fenyegető veszedelmet, mialatt Európa nyugati államai ugyszólván a mi védelmünk alatt fészerezték magukat a kultúra minden attribútumaival. A dunai nagyhatalom címét kaptuk azzal a feladattal, hogy védelemmel a muzulmán ellen az európai keresztény kultúrát. Nos tehát, ha ennek a feladatnak megfeleltünk és erre jók voltunk, meg kell kapnunk türelmünk és munkánk díját annál az osztózkodásnál is, amely a Balkánon készült. Nem lehet rokonszenves szabad népek előtt egy más nép letiparása országának elkobzása és a magyar bizonyára már a népek testvéries érzésénél fogva sem nézi rokonszenvvel a török testvéremzet pusztulását. Amennyi befolyást csak tud

érvényesíteni arra, hogy a török katasztrófa minél messzebbre tolassék: úgy ezt érvényesíteni is fogja.

Ha azonban a vég meggátolhatatlan és ha Európa nagyhatalmai rendet akarnak csinálni az európai pékét tolyton veszélyeztető félszigeten és ha ennek a hatalmak osztozkodása lesz az eredménye, abból monarkónknak is erőteljes mértékben kell részesednie. Területi és hatalmi gyarapodás lehet tehát egy ilyen európai háború eredménye, de hogy gazdaságilag milyen katasztrófális jellegű lehet ez, ezt elképzelhetjük most, amikor látszik, hogy idegen hatalmaknak egymással való háborúskodása a pénzpiacot olyan válság elé állította, amely egész közgazdasági életünket megbénítja. Képzeltető, hogy milyen állapotba kerül akkor pénzügyi és közgazdasági állapotunk, ha majd mi kénytelenítettünk háborút viselni!

Szerbia.

Belgrád, okt. 2. A mozgósítás kissé nehezen megy, mert személyszállító kocsikban nagy a hiány és a katonák nagy részét sertésszállító kocsikban kellett elhelyezni. Az övatos Pasic még reménykedő és békés nyilatkozatokat tesz, ezekben azonban már senki sem hisz. A kereskedők nem lelkesednek a háborúért, de az aktív katonatisztek terrorja ellen nem mernek semmit sem tenni. Nagy csalódást keltett, hogy Szerbiában a mozgósítás híreire nem tört ki a lázadás, ezt azonban eljensulyozza, hogy György herceg — a mindenkor háborus párt lelke — hazajött és a hadügyminiszter lemondott, mert a hadsereg élére akar állni. A Marseilleből szállított municiót még mindig visszatartja a porta s valószínűleg ezen a ponton fog kirombani a helyzetből a háború. A határszéli lakosság harci kedve a fanatizmusig fokozódott. Ma már valóságos harcra került a sor határszéli lakosság és a török csendőrség között, melyet a szerbek megtámadtak. Több török blokkházat és sok házat elpusztítottak.

Beavatott körökben tudni vélik, hogy holnap haditanács lesz. Híre jár, hogy e hó hetedikén Szerbia formálisan is megüzeni a háborút.

Biztosra veszik, hogy már legközelebb kitör az ellenségeskedés.

Az Allamvasutak csak gyorsarút élőrömlendő és a szerb kormány részére szóló árakat vesz át továbbítás végett.

Bulgária.

Szófia, október 2. A harci láz mára még nagyobb lett. A délre vonuló csapokat a közönség lelkes tüntetése kíséri a pályaudvarokhoz. Niki, orof hadügyminiszter tegnap éjjeli beszédet intézett a tüntető tömeghez, melyben kijelentette, hogy a kormány mindent meg fog tenni a nyugodtan hagyják dolgozni Biztosra veszik, hogy Bulgáriában lesz a vezető szerep a háborúban és komoly formában beszélnek, hogy a szövetkezett Balkán-államok seregeinek főparancsnoka Ferdinánd király lesz Franciaország ugyan megtagadta a kölcsönt, de ez egy cseppet sem aggasztja a háborus pártot. Bulgáriának ugyan nincsen háború-alapja, de az utóbbi években nyolcvan millió rubelt gyűjtött. A szláv bizottság elhatározta, hogy háború esetében Montenegrót pénzzel fogja támogatni. Erősen bíznak az orosz társadalom támogatásában is és biztosra veszik, hogy háború esetén Macedóniában lázadás tör ki és a bandák is határozottan támogatják a bolgár csapatokat. A nemrég még konzervatív és békepárti elemeket is magával ragadta a háborus hangulat s mármár tudni sem akarnak a békéről.

Görögország.

Athén, okt. 2. A királyi holnapra várják haza. Mára azonban már megtették minden intézkedést a király jelenléte nélkül is. élénk bizonyosságul annak, hogy a háborus akció előzetes megállapodás eredménye. A hadsereg vezére a katonák között nem éppen népszerű trónörökös lesz, aki ma már az esküt is letette.

A komoly államférfiak nagy aggodalommal látják, hogy a krétai kérdés is kiújult s a háborus párt mindenképp dülöre akarja juttatni ezt a kérges ügyet is. A krétai képviselők, akik ideérkeztek, hogy a görög kamara tanácskozásában részt vegyennek, délelőtt megjelentek Venizolesz miniszterelnöknel és kijelentették, hogy tekintettel a helyzeti komolyságára, teljesen rendelkezésére bocsátják magukat.

A krétai lakosság önkéntes-csapatot állított fel, mely részt fog venni görög lobogó alatt a harcokban. A kormány a miliciának ötödik korosztályát behívta. A hangulat a lakosság körében nagyon lelkes. Azt hiszik, hogy a krétai képviselőknek most megengedik, hogy részt vegyennek az athéni nemzetgyűlésen.

A kamarát rövidesen összehívják, hogy néhány, háborúra vonatkozó törvényt megszavaztassanak vele.

Törökország.

Konstantinápoly, okt. 2. A tegnapi minisztertanács döntő határozatot hozott. Törökország a nagyhatalmakhoz jegyzéket intéz, amelyben bejelenti a mozgósítás elrendelését azzal, hogy ez defenzív intézkedés volt, mert át van hatva a béke vágyától és meg van róla győződve, hogy a nagyhatalmak iradozásának meg lesz az üdvös hatása a béke fenntartása érdekében.

Törökország el van szánva rá, hogy visszaver minden támadást. A lefoglalt szerb hadiszállítványt a porta nem adja ki és nem enged területén át hadiszereket szállítani Szerbia számára.

Utasítást adott a kormány, hogy a tengerészeti hatóságok ne engedjék át a Dardenellákon a Boszporusban levő ötvenöt görög kereskedelmi hajót.

A minisztertanácson mindvégig részt vett Abdullah hadsereg-főfelügyelő, a nagy vezérkar főnöke. Előzetesen Lovther angol nagykövet két óra hosszat tanácskozott Noradunglián külügyminiszterrel.

A közönség a minisztertanács határozatait éppen olyan higgadtan és nyugodtan fogadta, mint a mozgósítást. A porta körül állandóan nagy néptömeg csoportosul, de csöndesen viselkedik.

Beszélik, hogy a kormány tagjai közül csak a nagyvezér és a hadügyminiszter harcias, a kabinet többi tagja a minisztertanácsban az engesztelékeny hangot tanácsolta.

A nadosztályparancsnokok parancsot kaptak, hogy egészítsék ki a redifnadosztályokat. Egy hónapon belül minden zászlóalj legénység számát kiegészítik 800 főre. Az ebaszszani nadosztály, melyet szintén mozgósítottak, legközelebb elindul Szuktariba.

Franciaországból ma megérkezett egy, a hadsereg számára rendelt aeroplán, amelylyel Törökország repülőgépeinek száma nétre emelkedett.

Világos, tágas, betonozott

Souterain helyiség

Darabos-utca 7. sz. alatt

azonnal kiadó.

Gépkocsin az országuton.

Mi gyalogjáró szegény városi emberek egyaránt féltjük életünket bármiféle gözzel, villamoserővel, vagy akár csak természetes lövedéssel mozgó közlekedési eszköztől. Mi, akiknek nem adatott meg, hogy puha párnákon elterülve száguldjunk végig az utcákon, egyformán természetes elenséget látunk a gépkocsiban, a fiakerben és a közúti vasútnál. És amikor dühös ijedtséggel kaptuk fel a fejünket a túlközlésre, csemetésre, bizony csak a magunk életét féltjük se szűnkbe se jut, hogy a finom gépkocsi utasa ép úgy, sőt — gyorsabban járván — inkább jóformán szakadatlanul az életével játszik s ezzel a miénknél sokkalta eminensebbnek tetsző veszedelem-áradattal fizet kényelméért.

S hogy ezt az «uri» veszedelmet sokszor kell véres fizetésre váltani, azt napról-napra látjuk. A levegő vakmerő áldozatainak sorsát a gépkocsi számtalan utas-vertanuja osztja. És amily mértékben terjed el a gépkocsi, egyre olcsóbbá válván mint személyszállítási eszköz, annál több emberéletet is követel az automobilizmus. Amde a repülőgépekről, — mint szállítási eszköztől ma még nem lehet beszélni, s a levegő hősei pionírok, akik egy praktikus gondolatnak a távol jövőbe vezető megoldásáért kockáztatják az életüket. Az automobilizmus ellenben ma már a gyakorlati életbe letagadhatatlanul séleg tökéletesen beilleszkedett, s jóformán nélkülözhetetlenek mondható. Chavez vertanu, akárcsak a még zsenge hit apostolai, de René pármái herceg már a modern élet tartozékának áldozata. Azaz hogy — s éppen itt van a nagy különbség — René herceg az emberi kultúrátlanúság, fegyelméletlenség és a mással való nemörődöm ség áldozata.

A súlyos baleset oka itt nem a gépkocsi és nem azok, akik benne ültek, hanem valami, ami nem volt: egy hiányzó lámpa. És ha a napilapok nasábjain már jóformán állandósult automobil-szerencsétlenségeket nézzük, majd minden egyes esetben ez, vagy legalább is ilyen hiányzó valami, valami, amit elmulasztottak, aminek meg kellene lenni, de ami nem volt meg — okozta a bajt. És na felmerült a még kétségkívül iulkorai ötlet, hogy a levegő utasait, utjait megrendszabályozzák, az említett ok sokkal kézenfekvőbbé, sőt égetően szükségessé teszi azt, hogy az országok szilárd szárazföldi utain legalább olyan biztonságossá tétessék az emberélet, mint a városokban.

Az automobilizmus már elvesztette újdonság-jellegét. Az emberek megszokhatták és amikor joggal követeljük, hogy az auto vezetője respektálja a nem autózók testi épségét, ez is megkövetelheti, hogy megadassék a mód neki, hogy ezt meg is lehessen mérettség a gépkocsi vezetői részé. Fegyelméletlenség a publikum és leggyel óránként 80 kilométeres sebességgel rohanjanak és lehetetlené tevése annak, hogy a kocsi a maga egész vegyonát kitévő keshedő geodéjével ne álljon oda a «csak azért is» Don Quichottenak a pöttyögő masina elé. Sőt, — miután az autónak lényege, sőt léte, hogy gyorsabban mozogjon más járműveknél, az előzettség hamis látszatával bíró meg-

különböztetett figyelem jogosan jár ki neki. Magunkat szolgáljuk vele és nem az uri passzióból mindjebban demokratizálódó automobilizmust. — Lám, a városok mozgalmas, embersokaságtól zsongó utcain a lehetőség határain belül be tudja biztosítani életünket a hatóság, ki keli, hogy terjessze ezt az ládásos munkáját a szabad országutakra is, hol épp oly drága az emberélet. Mert önmaguktól az emberek semmit sem csinálnak. Kényszeríteni kell őket a «jobbra hajts»-ra s még arra is, hogy a saját életükre vigyázzanak.

Debreczeniek

a magyar nőnevelésért.

Budapesten tegnap alakult meg az Országos Nőnevelési Egyesület, amelynek létrehozásában Baltazár Dezső református püspöké az érdem oroszlanrésze, de kivették a részüket az alapítás munkájából Koncz Antalné, a debreczeni református tanítónőképző igazgatója és Uray Sándor debreczeni lelkész is.

Mi debreczeniek valóban büszkék lehetünk arra, hogy debreczeni embereké volt a vezetőszerp ennek a magyar nőnevelésre rendkívül fontos egyesület megalkotásában.

Az egyesület alakuló közgyűlése tegnap délelőtt ment végbe a Nemzeti Múzeum disztermében és azon nemcsak a református, hanem az általános nőnevelés előkelő uttorói is nagy számban jelentek meg. A gyűlést Baltazár Dezső püspök nyitotta meg:

— A nőkérdés elsőrendű kérdése volt — ugymond — a világnak, az ma is és az lesz mindenkor. Az volt akkor is, amikor hallgatott az ma is, amikor nyilvánosan követeli a leszámolást, az lesz akkor is, amikor a nemek közti paritás egyensúlyában fog elhelyezkedni. Ez után az eszme után kell törekednünk. Nekünk, férfiaknak parancsoló kötelességünk a nőkérdés igazságos megoldásának az élére állani. A kiváltságok legnagyobb erénye az, amivel a kiváltságra érdemeseknek bizonyíthatjuk magukat, hogy a kiváltságról önként le tudnak mondani. Tudnunk kell különben is, hogy az a kiváltság a minnek alapján mi, férfiak, az igazi első helyekre jöttünk, állatfeletti eredetű, ami ellen a kultúrumbor teljes önzetével kell tiltakoznunk. A területre, ér demre, méltóságra nincs meg alázóbb, mint az a tudat, hogy mind ezt neme előjogának és egy zártkörű verseny jogtalan előnyének tekintheti. A nemek értéke, jelentősége fontossága, egymásrautaltsága egyenlő. Miért volna e certa mater a maga teremtő erejének és feláldozó szeretetének eszményiségében a többi, mint a férfi, aki magasra törő vívdásait igen sokszor a szterildicsőség lángjában égeti el. Ha a nő paritása ellen az a kifogásunk, hogy a nő gyenge, ki kell szabadítani az előítéletes nevelés üvegházából és erő-

síteniünk kell. Ha azt vetnénk ellene, hogy az életbölcsesség foggyatékossága miatt nyerte elhelyezését az inferioritásban, hát akkor ki kell szabadítanunk abból a miszticizmusból, regényeskedésből, hipokrizisből, a mibe a férfinem sodorta. Fel kell a szemét, a lelkét nyitnunk az igazi világtasság előtt, hogy úgy lássa az életet, amint van, úgy igyekezzék tökéletesíteni, ahogy az Isten törvényei parancsolják, úgy reménykedjék, úgy számíton, hogy minél kevesebb legyen a csalódása és minél harmónikusabb az élet realitásával való megelégedése. A protestantizmus a lelki világtassággal, józansággal, szaoadsággal és a társadalmi demokratizmusal equivalens. Kötelessége tehát a nőkérdést ebben az irányban vinni dalra. Az első lépés igazi női intelligenciát nevelni, intézményesen biztosítani a nőnevelést az ellen a veszedelem ellen, ami a ceremónia, kultusz, álszenteskedés és farizeizmus oldaláról tenyegéti, arról az oldalról, amely a vallás és műveltség külsőségeivel azoknak tartalma nélkül ügyesen tudja a nőkérdést az öskori szolgaság színvonalán tartani. Mi a vallás és tudás tartalmát akarjuk megadni a nőnek, hogy közvetítő nélkül, járszalag nélkül, öntudatosan rendezze be Istennel és a világgal, hogy tudjon igazán boldog lenni és igazán boldogítani. (Éljenzés.)

A napirend első előadója dr. Bőszörményi Gézané volt, aki a hazafasán vallásos művelt nők neveléséről szól. Koncz Aurélné Karácsony Otília, a debreczeni református tanítónőképző igazgatója, a református leányintézetek jelentőségéről értekezett a testi és lelki nevelés szempontjából. Uray Sándor debreczeni lelkész a leányiskolának az egyházhoz és a vallásos neveléshez való viszonyát ismertette.

A two step.

„Erdőcstelen arcpirító mutatvány”

Körülbelül egy esztendővel ezelőtt egy nagyon kedves kis dal repült szerteszét a népszerűség szárnyán. A dalt a refrénje tette népszerűvé, amely így szól:

Ha szeretsz egy cseppet,
Járjunk egy two stepet.

Oly kedves, oly finom, oly táncritmusos volt a refrén, hogy aki hallotta, menten aziránt érdeklődött:

— Milyen is lehet az a tu sztep? És kiderült, hogy a two step egy nagyon kedves tánc. Egy új tánc amelyet meg kell tanulni, hogy eljárassuk azzal, akit egy cseppet szeretünk. Természetesen a two step teljesen új tánc és mint ilyen van jellemzően a legmodernebb motívumokkal. A modern táncok pedig mint tudjuk, pikáns mozdulatoknak összeállítottak. A two stepet ketten táncolják, egy férfi és egy nő. Aki még nem látta a legújabb divatu angol táncot, annak eláruljuk, hogy, kissé pikáns.

Most, hogy ősszel megnyílnak a tánciskolák, a vidéki táncmesterek erősen büszkölődnek azon, hogy a divatos two stepre megtanítsák az ifjúságot. Egyedül Rosenberg Armin, egy közeli nagyközönség oklevéles táncantitója képez kivételt eddig, Rosenberg mester dörgegelmes cikket tett közzé egy hetilapban. Tudára adja a publikumnak, hogy nem lesz two steep. Hogy miért nem lesz azt elmondja a cikk, amely eképpen hangzik:

Több oldalról felszólítottam arra, hogy a közel jövőben megújítandó tánckurzusomon én is tanítsam a többi tánciskolák programjába felvett two step (két lépés) nevű angol kettős táncot. Ez uton van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy én ezen táncot nem vettem tel programomba és nem is fogom tanítani, miután nevezett tánc egy csak orfeumokban kabarékban és egyéb nyilvános helyeken üzött erkőlcstelen, arcpirító mutatvány, melynek oktatását erkőlcsei józilesem tiltja. Én csak jegujabb és legszokásosabb táncokra tanítom növendékeimet és száműzők kurzusomból minden növendékeim józilest és erkőlcsei érzését sértő és arra káros hatással bíró táncokat. Én nem mulatóhelyek számára készítem elő növendékeimet hanem az erkőlcsei társadalom finom, előkelő és sikkesen elegáns öszszjöveteleire.

Tisztelettel: Rosenberg Armin, oklevéles táncantitó.

Válságban az építő ipar.

Magyarország kereskedelmének a szomorú napjairól már sokat írtunk. Sajnos, ma kénytelenek vagyunk egy lépéssel tovább menni és egy másik, már uton levő veszedelemről szólni, amely nemcsak Debreczert, de az egész országot fogja sújtani. Minden jel arra mutat, hogy az építőiparban súlyos válság fenyeget hasonló ahhoz, mely a millenium éve után következett és csaknem tíz évig tartott.

Es ennek a helyzetnek az elkövetkezése már csupán hónapokig tarthat. A jövő év folyamán csak azok építkeznek majd akiket külső okok kényszerítenek a munkára, vállalkozó kedvű, a pénz ilyen formán való kamatoztatásának a céljából azonban senki sem fog építeni, ami nemcsak pillanatnyi megállást hanem mehetetlen kárt és határozott visszatejődést jelent.

Es koránisem szabad hinni, hogy az építőipar válsága elsősorban a vállalkozókat sújtja.

A vállalkozók az utolsó negyven év folyamán kerestek, ők talán kibírják a sovány esztendőket is. Az igazi veszteségek azoknak a munkásoknak a tizeirei lesznek, akik az építkezés szünetelése közben szátkös kenyér mellett maradnak.

A ba jorrásau gyanaz, amiből a kereskedelem súlyos helyzete is származott, a kétségbeejtő pénzügy.

Az építetők már hónapok óta panaszkodnak, hogy a nagybankok végtelenül megszorították az építő kölcsönöket.

Illetékes helyeken a dologra vonatkozólag azt a választ kaptuk, hogy a hír igaz, sőt az úgy sokkal komolyabb, semmit eddig hitték.

Halálos szerencsétlenség az érmihályfalvai állomáson

A mozdony szétronsolt egy hordárt.

Halálosan végződött, borzalmas Hszerencsétlenség történt tegnap délelőn az érmihályfalvai állomáson.

A vonat halálra gázolt egy szerencsétlen hordárembert akinek egész testét cafatokká tépték a kerekek.

A borzalmas szerencsétlenségről a következőket jelenti tudósítónk:

Tegnap délelőn, mikor a Budapest felől érkező gyorsvonat befutott az érmihályfalvai állomásra, Tatár József vasuti hordár csomagokat akart leszedni a gyorsvonatról.

Ugyanebben az időben érkezett be állomásra az érmihályfalvai—nagyváradi vicinális, amely a gyorsvonat előtti vágányra futott be.

Talárc ipelte a csomagokat a gyorsvonatról és nem vette észre, hogy a vicinális közeledik. A berobogó vonat éppen a sinek között érte a szerencsétlen embert, akit az állomás és a gyorsvonat közönségének kétségbeesett kiabálása tett figyelmessé a fenyegető veszedelemre.

A halálosan megijedt ember a veszedelem láttára teljesen elvesztette a lélekjelenlétét és ahelyett, hogy kiugrott volna a sinek közül, elkezdett szaladni a mozdony előtt.

Vérfagyasztó látvány volt, amint a szerencsétlen ember, aki a halálos íjedelemben még a kezében cipelt csomagokat is elfelejtette eldobni, a robogó mozdony előtt futott.

Bár a vonat gépésze teljes erővel fékezett, nem bírta a mozdonyt megállítani és az állomás közönsége megdermedve nézte, hogy vonszolja magát a szerencsétlen hordár a halál veszedelme előtt.

Alig egy-két pillanat telt bele a mozdony utólréte Tatár Józsefet és elütötte.

A szerencsétlen embert szerteszéjjel, cafatokra tépte a mozdony. Teljes roncsokká zúzza a fejét és darabokra tépte egész testét.

A borzalmas látványra a gyorsvonat női utasai közül többen elájultak.

Modern és a legjobb

Villamos berendezések

rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál.

üzleti telefon 168

gyári telefon 816.

Tanuló felvétetik.

SZÍNHÁZ.

1912. okt. 3-án, csütörtökön:

ASSZONYFALÓ.

Operette 3 felvonásban.

Személyek:

Raffainé — Halasi S. Etel.
Tilda, a leánya — Borbély Lili.
Maros Béla, örnagy — Kassay Károly
Camilló, unokaöccse — Falussy I.
Mary White — Zilahyné S. Vilma.
Donogán báró — Szabó Gyula.
Az «Asszonyfalók» clubjának a tagjai, társaságbeli hölgyek, urak, Tilda parátnői. Vendégek. Az I. felvonás Budapest mellett történik, a Raffainé és Maros közös verőcei kastélyában. A II. felvonás Mary Whitenél, a III. felvonás a verőcei kastély parkjában.
Idő: jelenkor.

A frankfurtiak.

Óriási érdeklődés mellett mutatta be a színtársulat tegnap este Karl Bössler új vigjátékát: «A frankfurtiak»-at.

A darab nem holmi sablonos, megszokott keretekben mozog, hanem érdekes, eredeti és szellemes vigjáték.

Meséje röviden az, hogy a Rothschild-család — mert bár jelezten, derőlük van szó — megkapta a bárói rangot és az egyik iú, Salamon nagyravágyságában mindenáron az uralkodó Gusztáv hercegehez akarja feleségül adni leányát, Charlotte-t. Csak hogy leánya ezt nem akarja és Clegfiatalabb nagybátyjának, Jakobnak nyújtja a kezét és szívet...

H. Serfőzi Etel meglepő élethűséggel játszotta Gudula asszony szerepét. Vajda Ilonka megszokott bájoságát és közvetlenségét öntötte bele Charlotte alakjába. Most ismertük meg Wirth Sárkát, a bájos naivát, ki kedvesen játszotta kis szerepét. Lajtnay Károly kiválóan oldotta meg Gusztáv herceg alakját. Uti Gizella, M. Torday Erzsike, Máthé Gyula, Lévai Farkas Pál, Kassay Károly, Szilágyi Ernő, Petró Pál és Szászalmi György is a legnagyobb gondossággal és művészettel játszották szerepüket. J. J.

SZÍNHÁZI HIREK.

Hölgyek öröme. Hennquin és Mitchell francia bohózatírók színparkázó ötletekkel teli munkája Komédia, de olyan frappáns hatású helyzetkomikumok váltakoznak benne, melyek színtelen kacagásra ragadják a nézőt. Ebben a darabban mutatkozik be tulajdonképpen Lajtnay Károly, ki ép a hasonló zsánerű szerepe által lett eddigi működési helyén annyira a közönség kedvencevé, hogy Pécsen, Győrben és több éven át Pozsonyban ünnepszámba mentek fellépései. Ugyancsak ez este lép fel igazi szerepében Kiss Mariska, ki mint vigjátéki és komok-színésznő aratta eddigi szép sikereit. A rendezést Lajtnay látja el, kinek ez egyik legerősebb oldala. Kiválók L. Farkas Pál, Szabó Gyula, Szilágyi Ernő, Máthé Gyula, Ligeti Vilma, Wirth Sárka és Uti Gizella játszó a darab vezető szerepét.

Bereda ur. Az igazgató megszerezte a Magyar színház nagysikerű vigjátékának előadási jogát és legközelebb színpadra fog kerülni.

Frank báró nagy szenzációt keltett operettnek a bemutatása a jövő hétre van kitűzve. Az operettben, mely fényes kiállításal kerül színpadra, Zilahyné S. Vilma, Borbély Lili, Tordai Erzsike, Máthé Gyula, Székely Gyula játszó a főszerepeket.

A Párisi élet régi, kedvelt operettét fogja ja társulat legközelebb föleleveníteni.

HETI MŰSOR.

Pénteken B) bérletben: **Hölgyek öröme, ujdonság.**

Szombaton C) bérletben: **Asszonyfaló.**

Vasárnap délután: **Bánk bán.**

Este: **Aranylakodalom. Kis bérlet.**

HIREK.

— Egy debreczeni urnó halála.

Súlyos csapás érte Debreczen társadalmának közbecsülésben és közszerepében álló tagját, ifj. Schwartz Vilmos bankigazgatót, akitől szerető hitvesét ragadta el a kárlehetetlen halálcsonos keze. A haláleset mélyen megdöbbentett Debreczen városában mindenkit. Az elhunyt urnó egy néhány héttel ezelőtt kezdett betegkedni és a leggondosabb ápolás sem mentette meg az életnek. E hét elején Budapestre vitték fel angyalbeteg urnót, ahol a Liget-szematóriumban keresett gyógyulást. Azonban az orvosi tudomány minden ereje sem segíthetett Schwartz Vilmosnén. Halála Debreczen társadalmának legszelesebb körében keltett szinte részvétet. Az elhunyt urnó múlt tetemeit nazaszállítják és holnap fogják eltemetni az egész város részvéte mellett.

— Öngyilkosság a vasuti vendéglőben. Veres öngyilkosság történt ma éjjel az állomás mellett levő vasuti vendéglőben. Egy fiatal ember dobta el magától az életet; hogy miért, arról nézve nem hagyott hátra semmiféle felvilágosítást. Az eset részletei a következők: Nagy durranás verte fel az éjjel Németh Gábor vasuti vendéglőben az éjszakai csendet. Tóth József püspökkladáni építómunkás löfte magát mellbe s amikor a személyzet megtalálta, már alig volt benne élet. A mentők, akiket telefonon hívtak elő, be szállították a kórházba, ahol injekciót alkalmaztak, de megalválos volt minden. Reggelre már meghalt. Hozzá tartozóit táviratilag értesítették az öngyilkosságról.

— A vadházasság vége. Nagy Kálmánné Diószegi-utca 18. sz. alatti lakos panaszt emelt a rendőrségen N. K. cigányzenész, Homokkeri-utca 18. sz. alatti lakos ellen aki öt unokáját együtt letéltégesen bántalmazta. Huzamosabb ideig együtt éltek vadházasságban, de már régebben elváltak egymástól. N. K. ma reggel megjelent Nagy Kálmánné lakásán s a még ágyban fekvő asszonyt ütni, verni, majd fojtogatni kezdte, 14 éves unokájával együtt. A kiáltására a szomszédok azonban bűjték s erre a felbűnt ember elatlenekült. A brutális zenész ellen a rendőrség az eljárást megindította.

— A verekedés áldozata. Hirt adunk már arról, hogy f. hó 27-én részeg, duhaj napszamosok iöbe verték Kovács György máv. fűtőt, mert az csendre intette az ablaka alatt lármázókat. A súlyos sérülésével kórházba szállított Kovács ma meghalt. A hivatalos boncolás délután volt. Ismét egy az alkohol áldozatai közül.

— Összeesett asszony. Özv. Mór Istvánné, sz. Tóth Zuzsánna 70 éves napszamosnő tegnap este a Piac-utcán összeesett. Nagy tömeg fogta körül a szegény öreg asszonyt, aki tetetetlenül hevert a földön, míg a mentők megérkeztek s a kórházba szállították, ahol megállapították róla, hogy elgyengülésben szenved. A rendőrség kinallatta az öreg asszonyt, aki azt mondta, hogy szédülés volt oka összeesésének. A kórházban ápolás alá vették.

— A Nemzeti-kávéházban (vasutal szemben) ma és minden este női zenekar hangversenye.

— Lopások. Az utóbbi napokban rendkívül sok lopás történt városunkban. Uglátszik, az elfogatás veszedelme sem riasztja vissza az enyves kezeket a «működéstől», sőt fokozott szorgalommal üzük «nivatásukat» napról-napra a másokéra utazó tolvajok. Ezt bizonyítja a sok feljelentés, amely naponként érkezik a csendőrséghez, amely ma is a következő panaszokat vette fel: Rótn Jakab Vörösmarty-u. 1. sz. alatti lakos feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki szobájából egy pár sárga cipőt emelt el, mintegy 20 kor. értékben. — Resler Ervin nyeltes vízgőllőirő Tisztviselő-tejejen levő lakásáról egy 270 kor. értékű Puchgyártmányú kerékpárt vitt el s vett pórtfogásába az a nivatlan vendég, aki azóta vigan él az ismeretlenség nomályában. — Rosenberg Benő zsidó árus, Bádogos-u. 3. sz. alatti lakos feljelentést tett egy vidéki kinézésű ismeretlen egyén ellen, aki tegnap délután beállított boltjába s egy 2 kóra való teljes felszerelést kínált meg vételre, mikor azonban a zsidó árus rendőrt akart hívni annak a megállapítására, hogy a szerszám nem lopott-e, az ismeretlen egyén ott hagyta a kínált árut, elmenekült. A rendőrség minden egyes esetben megindította az eljárást a tettesek kézrekerítése iránt.

— Ma és a következő napokon a Magyar Király-kávéházban Vágó Valéria k. a., országos zeneakadémiát végzett hegedűművész nő zeneestélyt tart. Számos látogatást kér: Beke Emil karmester.

— Piromankus leány. Ujfenérfő községben emberemlékezett óta nem volt annyi tüzeset, mint az utóbbi két hónapban. A folyton ismétlődő tüzesetek kétségtelemné tették, hogy valaki gyújtogat. A csendőrségnek sikerült végre hosszas nyomozás után elfogni a gyújtogatót: Tisza Anna fiatal leányt. A piromániában szenvedő eányt szigorú őrzet alá helyezték.

— Halla az országuton. Tegnap hajnalban a tehérgyarmati hatáiban az arra járó munkások egy felszálásnak induló férfi holttestére akadtak. A hullát be szállították a tehérgyarmati temető halottas házába. A boncolás megállapította, hogy az ember — akinek személyazonosságát nem tudták megállapítani — alkoholmérgezésben halt el.

A szerkesztésért felelős Voith György.

Apró hirdetések.

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, női öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

OLCSÓ és jó órák, ékszerek legolcsóbban szerezhetők be Gasparik Adám órás és ékszerész-nél Debrecen, Hunyadi utca 12. Ugyanott órajavítások legolcsóbban eszközölhetnek.

Külfönbejárati utcai butorozott szoba kiadó Simonffy-utca 54. sz.

Vár-utca 7. sz. házban egy külön bejárati udvari butorozott szoba azonnal kiadó özv. Rosenfeldnél.

Allandóan
mellékverekeként is
sok pénzt
kereshet

ha címét foglalkozása megjelölésével Budapest, 55-ös postahivatalba „Universium” jelígre beküldi. — Nem üzleti.

HASZNÁLJON! Szaggatás, fejfájás, oldalnyílás, hát- és derékfájdalmak ellen Dr. Borovszky-féle most már kellemes szaga

BOROLINT

Ara 80 fillér, próbatüveg 50 fillér.
Mosakodásra: szépitő és a legjobb fertőtlenítő

Borolin-szappant.

Ara 30 és 80 fillér.

Nyálkaoldásra, köhögés és rekedtség ellen

Borolin-cukorkát.

Ara 20 és 40 fillér.

Kapható az ország nagyobb gyógytáraiban és drogériáiban.

Kapható városunkban a következő üzleteknél: BATÁRY JÁNOS, HARSÁNYI LAJOS, KUBEK SÁNDOR, MIHALOVITS JENŐ, STEINER MANÓ gyógyszerészeknél, KÖZPONTI DRÓGUERIÁBAN,

DEUTSCH LAJOS, MÁYER JENŐ és BÉLA, NAGY ANDRÁS, BALOGH M. J. kereskedő uraknál, — Érmihályfalván: MÁTRAI ÁKOS gyógyszerésztárában. — Földesen: WEISZ MIKSA kereskedésében.

Visszontelárusítók kerestetnek! — Kérjen ingyen használati utasítást! Próbátüveg állatorvosoknak ingyen

Központi Borolin-Főraktár Budapest, II. Margit-rakpart 45. szám.

A Főter legszebb részén

modern portállal bíró

üzlethelyiség**kiadó,**

esetleg a berendezés

eladó.

Czím a kiadóhivatalban.

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendű fajtiszta anyagra

NAGYENYED
Alcsútdudvari

Gyümölcsfacsemetek
szőlőnyél, díszcsorjék, tövelvölök, kerítésnövények, boggyógyümölcsök stb.

SZŐLŐQLTVÁNYOK
(elsőrendű áru) európai és amerikai alma gyökerekes vesszők. Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.

FISCHER és Társai
szőlőültetvények

Első óragyár HANS KONRÁD.

Cs. és kir. udv. szállító Brux No. 2135. (Csehország) csakis megbízható órákat küld 3 évi írásbeli jótállás mellett Roskopf rendszerű patent óra nickel-lánccal, fűg-gelékkel és bőrtokkal K 420 Svájci eredeti Roskopf rendszerű patent óra K 5 Regisztrált „Adler” Roskopf nickel anker remontoir óra K 7 Nickel remontoir óra „Fantasie” K 750 Ezüst remontoir óra „Gloria mű” nyitott K 840 Ugyanaz kettős fedéllel K 1250

Verseny-, ébresztő- és falórák.

Nr. 3946 versenyébresztő amerikai rendszer szerint, minden fekvésben jár, pontosan szabályozva és repaszálva darabonként K 290 3 dr. K 8 éjjel világító számlappal K 330. 3 dr. K 9. Dupla harang ébresztő K 380 éjjel világító K 420 Konyhaóra (gömbölyű) K 320 Kakuk óra K 750 8 és feljebb. Toronyharang ébresztő K 780 éjjelvilágító K 840 Ingaóra k 850 — 108 és feljebb. Nincs riziko kic erelés megengedve vagy pénz vissza. Szétküldés közvetlen magánosoknak utánvétellel.

vagy előzetes fizetés mellett. Főkatalógus 400 ábrával kérésre mindenkinek ingyen és bérmentve.

Küldés utánvétellel, vagy előrefizetés mellett! Nincs koezkázat! Kicszerelés megengedve, vagy a pénz vissza!

Amerikai Parti Aruház

Hatvan-utca 20.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Egy vidéki banknál elzalogosított árukat 50%-al a beszerzési áron alul vettem meg és árakat alábbi olcsó áron ajánlom a n. é. vevő közönségnek, Finom zefir férfi ingek K 2.50-től
Finom fehér „ „ „ 2.—
Férfi gallérok . . . . . „—18 „
„ sapkák . . . . . „—50 „
Fiu és leány szalmakalapok „—30 „
Finom női batist és zefir blousok . . . . . „ 2.—
Finom női selyem blousok „ 3.—
Férfi nadrágtartók . . . . . „—50 „
Kész pongyvlák minden kivitelben . . . . . „ 4.30 „
2 méter szerb vászon . . . . . „—22 „

Selyem sálak minden elfogadható árt.

Tisztelettel Löwenheim Albert

EGY butorozott szoba Csapó-utca 19. sz. alatt kiadó esetleg 2 ur részére.

Gütmann Testvérek
kőszénbányái

Budapest, V., Béla-utca 6. szm.

Elsőrendű porosz darab-, kocka- és diószén szoba- és konyhafűtésre. Ostrau-dombrau, darab-, kocka-, dió- és aknaszén gép- és kazánfűtési célokra.

Ostrau mosott finom és durvaszerű kovácszén.

Drenkovi s én ipari célokra, saját gőzösünkkkel szállítva.

Ostrau-dombraui pirszén öntőde és szivógáz célokra.

Ostraui kőszén brikett 3 kilogrammos darabokban, lokomobil és stabil gépek fűtéséhez, minden vasut és hajóállomásra szállítva.

Elsőrendű porosz „Király”-bányai 1, 3 és 6 kilogrammos brikett, kályhafűtésre kiválóan alkalmas.

HARSFALVA gyógyfürdő
klimatikus gyógyhely.

(Vasuti állomás.) Posta- estávirda. 230 méter magasságban fekszik a tenger színe felett. Fűrdőidény május 1 — szeptember 30. Gyönyörű fekvés. önduzud hársfa és fenyőerdők. — Kényelmes és olcsó ellátás, modern berendezés, hidegvíz-gyógyintézet, sós- és fenyő beléggző termek (Inha latorism), savanyuvizes és vasas ásványvízfürdők, orvosi felügyelet alatt álló kitűnő vendéglők. Gyógyvíze kitűnő hatása tüdőbajok, malária (mocsárláz), gége-hörg- és tüdőhurut, máj- és lépdegánatok, hólyag-hurut, specifikus a görvélyes csontbántalmaknál. Mindenféle idegbántalmak, fejfájás, migräne, histeria, szédülés, nehézlégzés, hipochondéria, vérhajok, köszvény, görvély, bujakór, delirium trem. potat. Női bajok, sápkór, havi zavaroknál. Részlete-esebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság.

